

Marknadskontroll av byggprodukter

Slutrapport för keramiska plattor

Titel: Marknadskontroll av byggprodukter
Utgivare: Boverket, december 2025
Processnummer: 3.5.4
Diarienummer: 5771/2024

Förord

Boverket är ansvarig myndighet för marknadskontroll av byggprodukter som tillhandahålls på den svenska marknaden. Syftet med Boverkets marknadskontroll är att säkerställa att produkter som tillhandahålls på den inre marknaden uppfyller lagstiftningens krav och inte utgör en risk för människors hälsa och säkerhet.

Denna rapport avslutar Boverkets marknadskontroll av keramiska plattor. Projektet har omfattat dokumentationskontroll av keramiska plattor som tillhandahålls på den svenska marknaden.

Slutrapporten är sammanställd av handläggare Julia Antonsson och jurist Justina Bacinska på enheten för Tillsyn.

Karlskrona, december 2025

Cecilia Ljungberg
avdelningschef

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning	4
Sammanfattning	5
Bakgrund	6
Inledning	6
Byggproduktförordningens krav	6
Tillämplig harmoniserad standard	7
System för bedömning och fortlöpande kontroll av prestanda	7
Dokumentationskontroll	8
Urval för kontroll	8
Metod	8
Resultat av dokumentationskontroll	8
Prestandadeklaration	8
CE-märkning	9
Sammanfattningsvis	9
Slutsatser	10

Sammanfattning

Boverkets marknadskontroll syftar till att säkerställa att byggprodukter som tillhandahålls på den svenska marknaden uppfyller gällande krav i lagstiftningen, såväl europeisk som nationell lagstiftning. Under perioden september 2024 – december 2025 har Boverket därför genomfört marknadskontroll av keramiska plattor som tillhandhålls i Sverige.

Projektet har omfattat dokumentationskontroll av tolv produkttyper som tillhandahålls i Sverige av tolv olika ekonomiska aktörer. Samtliga aktörer var distributörer. Syftet med dokumentationskontrollen har varit att granska att produkter som erbjuds på marknaden har korrekt och fullständig dokumentation. Vissa brister har upptäckts och berörda aktörer har informerats.

Boverkets slutsats är att det finns en relativt hög grad av regelefterlevnad inom detta produktområde. De brister som identifierats var främst formella brister i produktdokumentationen. Med anledning av genomförda kontroller och resultatet av kontakter med de berörda aktörerna bedömer Boverket att projektet kan avslutas.

Denna rapport avslutar Boverkets marknadskontroll avseende keramiska plattor.

Bakgrund

Inledning

Boverket är ansvarig marknadskontrollmyndighet för produkter som omfattas av förordning (EU) nr 305/2011, nedan kallad byggproduktförordningen¹.

Boverket är den myndighet som utövar tillsyn av byggprodukter som tillhandahålls i Sverige och ser till att kraven i byggproduktförordningen följs. Det gäller även byggprodukter som säljs via webbplatser om sidorna riktar till svenska kunder.

Byggproduktförordningens krav

Byggproduktförordningen har varit fullt tillämplig sen den 1 juli 2013. Syftet är att säkerställa fri rörlighet för byggprodukter på den europeiska inre marknaden, genom att använda gemensamma metoder för att bedöma och beskriva byggprodukters väsentliga egenskaper.

Information om byggprodukten ska följa med genom hela distributionskedjan från tillverkare till användare. Metoder och kriterier för bedömning och provning av produkters väsentliga egenskaper finns i olika, produktspecifika, harmoniserade standarder.

Byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard ska ha en prestandadeklaration och vara CE-märkta för att få säljas i länder anslutna till den inre marknaden. I vissa fall ska de också åtföljas av bruksanvisningar och säkerhetsinformation. Bruksanvisningen ska vara på svenska och följa med produkten i pappersform. Normalt är det tillverkaren som översätter denna dokumentation till det språk som krävs i det land som produkten säljs i. Om tillverkaren inte har gjort en översättning, är det möjligt för distributören att själv översätta bruksanvisningen och vid försäljning se till att både översättningen och den originalversion som är undertecknad av tillverkaren följer med produkten.

Det är tillverkaren som upprättar prestandadeklaration och därefter CE-märker sin byggprodukt. Tillverkaren ska som grund för produktens prestandadeklaration ta fram relevant teknisk dokumentation i enlighet med den harmoniserade standarden. Tillverkare är den som släpper ut byggprodukter på marknaden under eget namn eller varumärke. Det innebär att tillverkare är ett juridiskt begrepp som inte alltid sammanfaller med den fysiska tillverkaren.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG.

Andra ekonomiska aktörer, såsom importörer eller distributörer, får inte själva upprätta dessa dokument men ansvarar för att säkerställa att korrekt och fullständig dokumentation medföljer produkten. De ska även kontrollera att produkten är CE-märkt enligt kraven. Om en svensk översättning av prestandadeklarationen saknas, får de tillhandahålla en översättning tillsammans med originalet.

Det är tillåtet att tillhandahålla prestandadeklarationen på webben, men det förutsätter att det på produkten eller på dess förpackning finns en länk till den webbplats där prestandadeklarationen finns på korrekt språk.

Om en byggprodukt sålts utan prestandadeklaration, trots att det finns krav på en sådan, ska Boverket påföra en byggsanktionsavgift. Enligt 9 kap. 25 § plan- och byggförordningen (2011:338) fastställs avgiften till ett prisbasbelopp, som för år 2025 uppgår till 58 800 kronor.

Tillämplig harmoniserad standard

Keramiska plattor omfattas av den harmoniserade standarden SS-EN 14411:2012².

Det finns en nyare version av standarden³. Denna har dock ännu inte citerats i Europeiska unionens officiella tidskrift, EUT, och får därför inte användas som grund för prestandadeklaration och CE-märkning.

System för bedömning och fortlöpande kontroll av prestanda

Keramiska plattor omfattas av system 4 för bedömning och fortlöpande kontroll av prestanda. Det innebär att tillverkaren själv ansvarar för att fastställa och dokumentera produktens prestanda utan inblandning av anmält organ (notified body). Tillverkaren ska genomföra initial typkontroll, upprätta och följa intern tillverkningskontroll samt ta fram den tekniska dokumentation som ligger till grund för prestandadeklarationen. Några tredjepartscertifikat eller intyg krävs inte i system 4, utan tillverkaren ska själv säkerställa att produkten uppfyller kraven och därefter upprätta prestandadeklaration och CE-märka produkten.

² SS-EN 14411:2012 Keramiska plattor - Definitioner, klassificering, egenskaper, bedömning av överensstämmelse och märkning.

³ SS-EN 14411:2016 Keramiska plattor – Definitioner, klassificering, egenskaper, bedömning och verifiering av prestanda samt märkning.

Dokumentationskontroll

Urval för kontroll

Urvalet för marknadskontrollen baserades på en omvärldsbevakning som omfattade en kartläggning av marknaden. Vid valet av produkttyper lades särskild vikt vid att identifiera både större och mindre aktörer som tillhandahåller keramiska plattor på den svenska marknaden, och att samtidigt fånga en geografisk spridning. På så sätt säkerställdes att urvalet speglade både marknadens bredd och regionala variationer, och därmed gav ett så representativt underlag som möjligt.

Projektet omfattade därefter en dokumentationskontroll av tolv aktörer som säljer keramiska plattor i Sverige. Samtliga tolv aktörer var distributörer, vilket gav en tydlig bild av hur dokumentationskraven tillämpas i distributionsledet och utgjorde en relevant grund för den fortsatta bedömningen.

Metod

För att få en korrekt bild av vilken dokumentation som faktiskt följer med produkten begärde Boverket in underlaget från aktörerna. Därefter granskade myndigheten både den dokumentation som tillhandahölls och bilder på förpackningarna, för att bedöma vilka uppgifter som i praktiken når användaren vid köp och användning av produkten.

Resultat av dokumentationskontroll

Boverkets bedömning grundades på den dokumentation som begärdes in för varje produkttyp. Från samtliga aktörer inhämtades prestandadeklaration, CE-märkning och säkerhetsföreskrifter för en specifik produkt. Den inskickade dokumentationen granskades mot kraven i byggproduktförordningen och den relevanta harmoniserade standardens ZA-bilaga. Marknadskontrollen visade på flera brister, vilka redovisas under följande rubriker.

Prestandadeklaration

Vid granskningen av prestandadeklarationerna framkom att de i huvudsak var upprättade i enlighet med byggproduktförordningens krav, men att formella brister var vanliga. I flera fall saknades referensnummer helt, eller så överensstämde inte det angivna numret med motsvarande uppgift på CE-märkningen. I vissa fall hänvisade prestandadeklarationen till bilagor med uppgifter om väsentliga egenskaper som inte redovisades i CE-märkningen. Ett mindre antal deklARATIONER saknade signeringsdatum.

Vid något tillfälle angavs halkskydd i prestandadeklarationen men inte i CE-märkningen. Flera prestandadeklarationer lämnades först in på

engelska, aktörerna gavs då möjlighet att komplettera med svensk version, vilket samtliga gjorde.

CE-märkning

Granskningen av CE-märkningarna visade att samtliga aktörer kunde uppvisa sådan märkning, men även här noterades formella brister. Det förekom att CE-märkningen hänvisade till en prestandadeklARATION med ett annat referensnummer än det som tillhandahölls, eller att hänvisning till prestandadeklARATION saknades helt. Det förekom också att fler egenskaper deklarerades i CE-märkningen än i prestandadeklARATIONEN, och vid ett tillfälle hade fel standard angivits. Det noterades dessutom att produktnamnet ofta skilde sig mellan CE-märkningen och uppgifterna på aktörens webbplats.

I några fall användes symboler eller piktogram i CE-märkningen. Dessa förekommer i den ännu inte harmoniserade standarden SS-EN 14411:2016. Enligt den gällande harmoniserade standarden ska produktens egenskaper dock anges i text. Symboler eller piktogram får endast användas som kompletterande information och får inte ersätta de uppgifter som krävs enligt byggproduktförordningen och tillämplig harmoniserad standard.

Sammanfattningsvis

I flera ärenden hade produktnamnet ändrats på webbplatsen jämfört med uppgifterna i prestandadeklARATIONEN och CE-märkningen. Detta leder inte bara till brister i spårbarheten, utan innebär även en risk att distributören, genom att marknadsföra produkten under ett annat namn än det som tillverkaren använder, kan uppfattas som tillverkare enligt byggproduktförordningens artikel 15 och tar då på sig tillverkaransvaret.

Två ärenden kunde avslutas direkt eftersom all dokumentation var korrekt enligt gällande krav. I flera andra ärenden identifierades däremot formella brister. Dessa brister rörde framför allt inkonsekvenser mellan prestandadeklARATION och CE-märkning, felaktiga eller saknade referensnummer, otydlig redovisning av väsentliga egenskaper samt bristande spårbarhet mellan dokument och produkt.

Eftersom bristerna avsåg produktdokumentation som endast tillverkaren kan åtgärda, och samtliga tillverkare i denna kontroll var utländska, har inga nationella ingripande åtgärder vidtagits. Ärendena har i stället överlämnats till behöriga marknadskontrollmyndigheter i tillverkningslandet för vidare handläggning i ICSMS, EU:s gemensamma ärendehanteringssystem för marknadskontroll av bristfälliga eller farliga produkter.

Slutsatser

Boverkets marknadskontroll av keramiska plattor visar att aktörerna i allmänhet känner till kraven i byggproduktförordningen avseende prestandadeklaration och CE-märkning. Samtliga kontrollerade distributörer kunde, efter förfrågan, redovisa den dokumentation som krävs. Granskningen visar dock att formella brister är vanliga. De mest återkommande bristerna gällde inkonsekvenser mellan prestandadeklaration och CE-märkning, felaktiga eller varierande produktnamn samt att prestandadeklarationerna ofta endast tillhandahölls på engelska.

De brister som distributörerna själva kunnat rätta har i huvudsak åtgärdats efter kontakt med aktörerna. Övriga brister avser dokumentation som endast tillverkaren kan korrigera. Eftersom samtliga berörda tillverkare är utländska har dessa ärenden vidarebefordrats till behöriga myndigheter i respektive land via ärendehanteringssystemet ICSMS.

Marknadskontrollen visar därmed att branschen i stort strävar efter att uppfylla regelverket men att det finns ett fortsatt behov av tydligare information om dokumentationskraven och om vikten av spårbarhet genom hela distributionskedjan. Mot bakgrund av detta bedömer Boverket att projektet kan avslutas, men att fortsatt tillsyn och uppföljning är motiverad för att säkerställa en mer enhetlig efterlevnad framöver.

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se